

התם באשה איירי ואדם לאו דוקא
דאיש אסור בכל ענין, וכן משמע
בירושלמי דמפרש טעמא דאין רואין
במראה דפעמים שהאשה רואה נימא
אחת לבנה ותולשה ובאה לידי חיוב
חטאת.

ומפיים בה והאיש אף בחול אסור
שאינו דרך כבוד ג' דברים
התירו לבית רבי שיהו רואין במראה
ושיהו מספרים קומי ושילמדו לבניהם
חכמת יון שהם זקוקים למלכות ואין
לדחות דהא דקאמרי אף בחול אסור
קאי אהשרת נימין ללקט לבנות מתוך
שחורות, דה"נ אמרינן פרק המצניע
(שם דף צ"ד ע"ב) המלקט לבנות מתוך
שחורות אפילו אחת בשבת חייב ודבר
זה אף בחול אסור משום לא ילבש דהא
מדקא מייתי עלה התירו לבית רבי
לראות במראה משמע דהא דאסור
בחול לראות במראה הוא, ומיהו אינו
אסור כי אם להתנאות דעבר משום לא
ילבש גבר אבל להסתפר ולגלח ולראות
במראה שלא יחבל בעצמו או משום
מיחוש עינים ודאי מותר.

ובוחן לבות הוא יודע והלכה למעשה
דאסור להסתפר מעובד כוכבים
אלא אם כן רואה במראה ואפילו
ברשות הרבים מדקא אמר רב חנא
תיתי לי דעברי אדרבי מאיר ודוקא
בתער דשכיח ביה הזיקא בקל אבל

במספרים לא שכיח בהו הזיקא שרי אם
יש עמו אחר.

- ב -

**אם מותר לגלח על ידי אשה או
גוי.**

ועתה אבאר במה שכתבתי בשם
השואל ומשיב להצטרף סניף של
היתר על ידי אשה או עכו"ם, ובשו"ת
מהר"י אשכנזי הנ"ל שחולק עליו.

דבמסכת גזיר (דף נ"ז ע"ב) איתא אמר
רב הונא המקיף את הקטן
הרי הוא חייב, אמר ליה רב אדא בר
אהבה לרב הונא לדידך מאן מגלח להון,
אמר ליה חובה, תקברינן חובה לבניה,
כולהו שני דרב אדא בר אהבה לא
אקיים ליה זרעא לרב הונא, מכדי
תרוייהו סבירא להו-הקפת כל הראש
שמה הקפה במאי קמיפלגי, רב הונא
סבר לא תקיפו פאת ראשכם ולא
תשחית את פאת זקנך, כל שיש לו
השחתה יש לו הקפה, והני נשי הואיל
וליתנהו בהשחתה ליתנהו נמי בהקפה,
ורב אדא בר אהבה סבר אחד המקיף
ואחד הניקף במשמע, ואיתקש מקיף
לניקף כל היכא דניקף מיחייב מקיף נמי
מיחייב והאי קטן הואיל והוא גופיה לאו
בר עונשין הוא דמיחייב מקיף נמי לא
מיחייב.

ופירוש רש"י א"ל רב אדא בר אהבה לרב הונא לדידך, דאמרת דהמקיף את הקטן חייב קטנים דאיתנהו מגולחין כל הראש כדאורחיהו דאינשי דקמגלחי להו כדי להברותן לאחר החולי מאן קמגלח להו. אמר ליה חובה, כך שמה דאשתו דרב הונא דקסבר רב הונא דאשה לא מיפקדא אלאו דהקפת הראש אראש אחרים כלל. אמר ליה רב אדא תיקברינהו לבניה, דלדידך דאמרת המקיף את הקטן חייב כי מקפת ליה אשה נמי חייבת אבל לדידי אפילו גדול המקיף את הקטן פטור והוא הדין נמי לאשה וכן בגדול המקיף את הגדול חייב והוא הדין לאשה. מכדי תרוייהו סבירא להו הקפת כל הראש שמה הקפה, והא הוה להו הקפת כל הראש לבניו דרב הונא. במאי פליגי, כלומר מאי איכא בינייהו דמאן דאמר בגדול אמאי שרי באשה. והני נשי הואיל וליתנהו בהשחתה, דלית להו זקן ליתנהו בהקפה כלל שאפילו אשה המקפת את הגדול פטורה. רב אדא בר אהבה סבר כי אמר רחמנא לא תקיפו אחד הניקף ואחד המקיף במשמע, ולחא מילתא איתקש ניקף למקיף דכל היכא דניקף חייב מקיף נמי חייב לא שנא איש ולא שנא אשה. והאי קטן הואיל והוא גופיה לא מיחייב, משום דלאו בר עונשין הוא דמקיף ליה נמי לא מחייב ואפילו איש.

וע"ש בתוס' (ד"ה ורב אדא בר אהבה בא"ד וז"ל והשתא פליגי בתרתי רב הונא סבר דאשה שריא להקיף בין גדול בין קטן, הואיל ואינה בהשחתה אינה בהקפה בין להיות בהקפה דאיירי ביה פשטיה דקרא בין להקיף אחרים, ורב אדא סבר דודאי אשה פטורה מלהיות ניקפת מהקישא דהשחתה דאיירי ביה פשטיה דקרא, אבל מלישנא דלא תקיפו דדרשינן מיניה לחייב גם המקיף גם האשה חייבת בההוא ולא נפטרה מהקישא דהשחתה כיון דלא איירי ביה פשטיה דקרא ועוברת בלאו אם הקיפה לגדול.

ופליגי נמי בקטן, דרב הונא סבר גדול המקיף את הקטן חייב, ולא מסתברא ליה לרב הונא למידרש דמשום דאפקיה קרא בהך לישנא דלא תקיפו דמשמע אמקיף ואניקף למימר דהיכא דניקף לאו בר חיובא מקיף נמי פטור דהיינו למיגמר מגברא על גברא לא משמע ליה, ורב אדא סבר דלחכי אפקיה קרא בהך לישנא למימר היכא דניקף לאו בר חיובא מקיף נמי פטור תילכך גדול המקיף לקטן פטור.

ונראה דקיי"ל כרב הונא דאשה שריא להקיף קטן וה"ה לגדול, דסוגיא דחש"ס כוותיה בפרק קמא דבבא מציעא (דף " ע"ב), דקאמר מאי בינייהו

שלא להקיף לאיש, אבל האיש אי בר חיובא הוא פשיטא שאסור לו להניח להקיף ראשו, דאע"פ שאינו מסייע איסורא מיהא איכא כמו שנתבאר בסמוך.

אבל הרמב"ם כתב בסוף הלכות ע"ז (פי"ב ה"ה) אע"פ שהאשה מותרת לגלח פאת ראש האיש, ואפילו קטן אסור לה לגלח וטעמא משום דאמרינן בפרק שני נזירים דאמר ליה רב אדא בר אהבא לרב הונא בניך מאן מקיף להו חובה תקברינהו לבניה, כל יומי דרב אדא בר אהבה לא איקיים זרעא לרב הונא, וכיון דחזינן דאיענש רב הונא אלמא לית הלכתא כוותיה, דאם איתא דהלכתא חכי אמאי איענש, וכן דעת הראב"ד, וכתב דאיסורא הוא דאיכא אבל אינה לוקה אפילו על הגדול ופשוט הוא.

ועיין בב"ח (סימן קפ"א) וז"ל וספר המצות סבירא ליה דהלכה כרב הונא, ואע"ג דאיענש אין זה ראייה דאין הלכה כמותו, דשאני קללת חכם דאפילו על תנאי היא באה.

עכ"פ נמצא מכל זה דהניקף אינו לוקה דהוא אינו עושה כלום, ועל האשה המקפת יש מחלוקת בדבר אי מותר לגמרי או אסור מדרבנן,

איש דאמר לאשה אקיפי לי קטן וקאמר דהשליח דהיינו האשה לאו בת חיובא היא, אלמא דאשה מותרת להקיף לקטן כרב הונא, ומדנקט נמי אשה ולא איש משמע נמי דאיש המקיף לקטן חייב והיינו נמי כרב הונא והוה מצי למימר התם שהאיש אמר לאשה אקיפי לי גדול כיון דסוגיא אזלא כרב הונא אלא הגדול לא יאבה שמוע לה שתקיפנו כי הוא יתחייב אבל קטן לאו בר מחאה הוא ולאו בר עונשין הוא וכו' ע"ש.

ועיין ברש"י במסכת ב"מ (דף י' סוף ע"ב) וקטן דנקט משום דסתמא גדול לא שביק לאקופי נפשיה, וכן כתב שם בתוס' (ד"ה אקפי לי קטן).

ועיין ברא"ש וברי"ף במסכת מכות (דף כ' ע"ב) שפסקו שהאשה מותרת להקיף לאיש, וכן פסק בספר המצות.

וכן פסק הטור (יו"ד סימן קפ"א) ואשה שהוקפה או שהקיפה פטורה, וכתב הבית יוסף על זה כן פסקו הרי"ף והרא"ש וכו', ונראה מדבריהם דאיסורא נמי לית בה שהרי פסקו סתם דהלכה כרב הונא דשרי בפרק שני נזירים להקיף אשה לקטן, וכן כתב רבינו בסמוך בשם ספר המצות שמותרת להקיף לאיש, כלומר שהיא אינה מצווה

תשחית וגו', ומכל מקום אסור להן לגלח הזכר.

ובמצוה רנ"ב (לא תשחית פאת זקנך בסו"ד) כתב גם אם השחיתה האשה זקן האיש פטורה. ומסתמא היא פטור אבל אסור דאי לאו הכי מאי נפק"מ בין שני לאווין הנ"ל.

אבל במצוה תקמ"ג (שלא ילבשו אנשים מלבושי נשים) איתא ונוהג איסור זה בכל מקום ובכל זמן בזכרים, ועובר על זה וכו' כגון שלקט שערות לבנות מתוך שחורות או שצבע אפילו שערך אחת חייב מלקות משילקוט אותה או יצבענה.

ובמנחת חינוך כתב וז"ל ונוהג בזכרים, והוא הדין בעבדים כנענים, ולא שייך כל שאין הנשים וכו' דגם נשים חייבות וקל להבין עכ"ל, ולא הבנתי דבריו כלל במה שכתב דגם הנשים חייבות, וצ"ע, ואולי יש לתרץ דלא ילבש ולא תלבש הם ענין אחד, ולכן כולם חייבין בענין זה.

ממילא אפשר לומר כאן גבי איסור דלא תלבש כשהאשה הסירה שני שערות לבנות מגבות עיניו, כיון דלאו דלא ילבש גבר שמלת אשה לא שייך רק באיש ולא באשה ממילא גבי האיש הוי רק דרבנן ובמקום צער לא גזרו.

ועיין מה שכתבתי ברב אדא בר אהבה.

ואפילו להרמב"ם ולשאר פוסקים דלגבי האשה יש איסור בדבר, זהו שייך דווקא כשיש איסור באיש בניקף אבל היכא דיש היתר במקום צער לא שייך איסור אפילו כשהאשה מקפת, והכל בדרך אפשר.

ועיין בספר החינוך (מצוה רנ"א לא תקיפו פאת ראשכם) שכתב וז"ל ונוהגת בכל מקום ובכל זמן בזכרים, אבל לא בנקבות, בין גלחו בין נתגלחו פטורות, וכמו שדרשו זכרונם לברכה (קידושין דף ל"ה ע"ב) לא תקיפו פאת ראשכם ולא תשחית את פאת זקנך, כל שישנו בכל